

PARKANON KAUPUNGIN LAUSUNTO VALTIONOSUUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA

1111/00.004.0040/2014

KHALL § 51

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelman mukaan valtionosuusjärjestelmä uudistetaan osana kuntarakenneuudistusta. Järjestelmää yksinkertaistetaan ja selkeytetään ja sen kannustettavuutta parannetaan.

Valtionvarainministeriö on 4.2.2014 päivätyllä kirjeellään pyytänyt kunnilta lausuntoa selvitysmiehen luonnoksesta hallituksen esitykseksi valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta.

Esityksen keskeiset muutokset olisivat:

- valtionosuuksien määräytymisperusteiden lukumäärän pienentäminen ja päällekkäisyyksien poistaminen
- valtionosuuksien määräytymisperusteiden sisällön yksinkertaistaminen ja uusiminen sekä pääosin portaiden poistaminen
- laskennallisiin kustannuksiin sisältyvien kustannuserien painoarvojen muuttuminen
- verotuloihin perustuvan valtionosuuksien tasauksen muuttaminen
- lisäosien ja yleisen osan yhdistäminen
- esitys uusiksi lisäosiksi

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa selvitysmiehen luonnoksesta hallituksen esitykseksi ja kiinnittämään huomiota erityisesti seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- ehdotettaviin kriteereihin
- ikäryhmien ja sairastavuuden painoihin
- muiden kriteereiden painoihin
- määräytymisperusteiden laskentaperusteisiin
- verotuloihin perustuvaan valtionosuuden tasaukseen
- siirtymätasauksen keston ja porrastukseen

Tavoitteena on, että eduskunta päättäisi kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta alkavan kevätistuntokauden aikana. Uuden valtionosuusjärjestelmän on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2015.

Liitteenä numero 14/Parkanon kaupungin lausunto valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta (jaetaan kokouksessa)

Oheisaineistona Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta liitteinen

Valmistelija: kaupunginjohtaja Jari Heiniluoma

Kaup.johtajan ehdotus: Kaupunginhallitus päättää antaa liitteen mukaisen lausunnon valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta.

Päätös: Hyväksyttiin yksimielisesti.

Merkitään, että kokouksessa pidettiin kokoustauko klo 20.00-20.08.

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta sekä säädetyllä tavalla edeltäpäin ilmoitettuna aikana maaliskuun 12. päivänä 2014 kaupunginvirastossa yleisesti nähtävänä olleesta pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa:

Parkanossa 13. päivänä maaliskuuta 2014

Virallisesti:

Tuuli Tarukannel, pöytäkirjanpitäjä

Liite: Esitys lausunnoksi Valtiovarainministeriölle

Lausunto valtionosuusuudistusjärjestelmän uudistamisesta

Valtionosuusuudistus on Parkanon kaupungin mielestä sinänsä tarpeellinen ja osittain oikeansuuntainen. Uudistuksen tulisi kuitenkin voimakkaammin ottaa huomioon pienempien kaupunkiseutujen ja myös maakuntien keskuskaupungeista etäämmällä olevien kuntien palvelutarpeen ja elinvoiman vahvistaminen. Valtionosuusjärjestelmän pitäisi mahdollistaa elinvoimaisten kuntien muodostumisen myös maakuntakeskusten ulkopuolisille alueille.

Nykyisellään esityksen vaikutus kuntarakenteen kehittämiseen seutukeskuksissa saattaa olla negatiivinen, kun alueen kaikki kunnat saattavat olla menettäjiä. Kuntataloudessa myös muutokset voivat olla hyvin nopeita johtuen esimerkiksi alueen teollisuuden rakennemuutoksista. Uuden järjestelmän pitäisi reagoida herkemmin näihin muutoksiin sekä demograafiseen palvelutarpeen kasvamiseen.

Seuraavassa on otettu kantaa olennaisimpiin valtionosuuskriteereihin valtionosuusuudistuksessa:

Ikärakenne

Huoltosuhteen tulee vaikuttaa voimakkaammin kertoimiin. Lasten, vanhusten ja työelämän ulkopuolella olevien osuudella on merkittävä vaikutus kunnan palvelutarpeisiin. Varsinkin kun jatkossa vanhusten määrä kasvaa, valtion olisi tuettava kuntia joissa palvelutarve kasvaa merkittävästi suhteessa työssäkäyviin ikäluokkiin.

Sairastavuus

Valtionosuusuudistus korostaa sairastavuuden merkitystä. Tämä tulee ottaa huomioon, sillä sairastavuus aiheuttaa ison palvelutarpeen kunnalle.

Työttömyysaste

Työttömyysaste tulee ottaa huomioon valtionosuusuudistuksessa. Työttömyyden aktiivinen hoitaminen kunnan ja TE-toimiston yhteistyöllä on tärkeä palvelutarve, johon sekä valtion että kuntien tulee satsata.

Asukastiheys

Valtionosuuksia tulee jatkossakin painottaa suhteellisesti harvemman asukastiheyden kuntiin.

Koulutustausta

Koulutustaustaprofiililla ei tule olla eriarvoistavaa vaikutusta valtionosuusuudistusta kehitettäessä.

Syrjäisyys

Syrjäisyys tulee jatkossakin ottaa huomioon valtionosuuksissa, sillä se aiheuttaa pienemmällekin kunnalle suhteellisesti ottaen isomman palvelutarpeen.

Työpaikkaomavaraisuus

Työpaikkaomavaraisuuden ottaminen huomioon on oikeansuuntainen kriteeri, koska kunnan tulee toiminnassaan pyrkiä kehittämään yrittäjyyden ja työllistämisen edellytyksiä alueellaan. Tämä kriteeri voi kuitenkin vaikuttaa väärään suuntaan silloin, kun kunta teollisuuden rakennemuutoksesta johtuen menettää työpaikkoja ja työpaikkaomavaraisuus pienenee.

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet

Myös lukioiden ja ammattikoulujen sekä ammattikorkeakoulujen valtionosuusjärjestelmän uudistus olisi pitänyt tehdä tässä yhteydessä. Parkanon valtionosuudesta vähenee näihin vuositasona noin -1,2 miljoonaa euroa, eli kunta maksaa kuntaosuuden, vaikka ao. oppilaitoksia ei kunnan alueella olisikaan.

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksia ei pitäisi irrottaa yleisestä valtionosuuksien jakotarkastelusta, vaan kunnan tulisi voida ohjata myös tämän perusteella jaettavaa valtionosuutta palvelutarpeisiinsa.

Verotulojen taseus

Tämä on edelleen tärkeä elementti edelleenkin valtionosuuksien jakamisessa.

Kunnan omarahoitusosuuden huomioon ottaminen

Valtionosuusuudistuksessa tulisi vielä myös tarkastella kunnan omarahoitusosuutta. Jos kunnan laskennalliset kustannukset alenevat ja omarahoitusosuus kasvaa samaan aikaan, niin peruspalveluiden valtionosuus pienenee näistä johtuen, esimerkiksi Parkanossa 1,3 miljoonalla. Sen sijaan lisäosat ja verotulotaseus kasvavat.